Liturgie voor de viering van zondag 23 juni 2019
Eerste na Trinitatis, eerste van de zomer

Plaats: Ontmoetingskerk
Aanvangstijd: 10.00 uur
Voorganger: ds. Peter van der Schans
Nevendienst: Kinder- en tienernevendienst

Muzikale begeleiding door de Ontmoetingsband: Irene van Boven-Jacobs (zang), Eugène Broekman (piano), Richard Visscher (bas) en Ewout Theil (drums)

Thema: Ik maak je los

Bijzonderheden: Viering van het Heilig Avondmaal

Protestantse Kerk

Protestantse gemeente te IJsselstein

De Paaskaars brandt

Muziek vooraf: Lied 697. De band zingt de coupletten. We zingen het refrein met elkaar.

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger

- Toch Avondmaal: vergeten in *Samenspel* te zetten
- Stoelen en verhoging hier
- Morgen oefenen met scherm: zie *Tussenspel*.

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en muziek

We gaan staan

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied (staande): Lied 839:1,3 en 4

Gebed aan het begin (staande)

(Leerhuis)

Heer Jezus,
wij willen uw leerlingen zijn.

Leer ons
minder te praten
en meer te zeggen,

de kunst van het zwijgen
om meer te verstaan,

stilte te vinden
om tegenwoordigheid van Geest te ervaren.

Leer ons
aan uw voeten te zitten
om uw taal in te drinken,

brood te ontvangen
om mededeelzaam te zijn,

vergeving te vinden
om vergeving te schenken.

Leer ons
onze handen te vouwen
om uw kracht te ervaren,

onze ogen te sluiten
om zicht te krijgen,

liefde te zien
om liefde te zijn.
Amen.
(uit: *Inkeer. Gebeden* van Jaap Zijlstra, p. 62)

De gemeente gaat weer zitten

We zingen het loflied: Lied 289:1 en 3

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord

God van ruimte en vrijheid,
God van leven en liefde,
houd ons vast en maak ons sterk
dat wij ons niet buigen voor machten
die geluk beloven, maar onheil geven,
leer ons te leven
in vrijheid en vreugde,
in de ruimte die uw goede woorden
voor ons hebben uitgezet.
Amen

Gesprek met de kinderen

-Vraag aan de kinderen waar het vandaag in de kinderdienst over gaat. De kinderen zullen het hoogstwaarschijnlijk niet weten.
-Vertel dat jij het bijbelgedeelte hebt opgeschreven en laat de tekst zien. Lukt het de kinderen het te lezen?
-Waarom zou de tekst in het Latijn en in Romeinse cijfers staan?
-Vertel de kinderen dat ze in de kinderdienst het verhaal lezen of horen over een Romeinse officier.

Eerste dia in grote letters:
Vangelo secondo Luca VII: I-XI

Tweede dia:
Vangelo secondo Luca VII: I-XI
=
Het evangelie volgens Lucas 7:1-11

We zingen met de kinderen: Gezang 152 (uit *Geroepen om te zingen*)

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Schriftlezing: Lucas 8:26-39

26Ze voeren verder naar het gebied van de Gerasenen, dat tegenover Galilea ligt. 27Toen hij aan land stapte, kwam hem vanuit de stad een man tegemoet die

door demonen bezeten was. Deze man droeg al geruime tijd geen kleren meer en
woonde niet in een huis, maar in de rotsgraven. 28Toen hij Jezus zag, viel hij
schreeuwend voor hem neer en riep luidkeels: ‘Wat heb ik met jou te maken,
Jezus, Zoon van de allerhoogste God? Ik smeek je, doe me geen pijn!’ 29Jezus
stond namelijk op het punt de onreine geest te bevelen uit de man weg te gaan.
Want die had hem al heel lang in zijn macht, en gewoonlijk werd de man voor
de veiligheid aan handen en voeten geboeid, maar telkens trok hij de boeien
kapot en werd hij door de demon naar eenzame plaatsen gedreven. 30Jezus
vroeg hem: ‘Hoe heet je?’ Hij antwoordde: ‘Legioen’ – er woonden namelijk
veel demonen in hem. 31Ze smeekten hem hun niet te bevelen naar de
onderwereld te gaan. 32Op de berghelling liep op dat ogenblik een grote kudde
varkens te grazen, en de demonen smeekten Jezus om hun toe te staan hun intrek
in de varkens te nemen. Hij stond hun dat toe. 33Toen ze uit de man waren
weggegaan, trokken ze in de varkens, waarop de kudde de steile helling
afstormde, het meer in, en verdronk. 34Toen de varkenshoeders dat zagen,
sloegen ze op de vlucht en vertelden in de stad en in de dorpen wat er was
gebeurd. 35Vele mensen gingen op weg om met eigen ogen te zien wat er was
voorgevallen. Toen ze bij Jezus kwamen, troffen ze daar de man aan uit wie de
demonen waren weggegaan. Hij zat aan Jezus’ voeten, gekleed en bij zijn volle
verstand, en toen ze dat zagen, werden ze door schrik bevangen. 36Degenen die
alles gezien hadden, vertelden hun hoe de bezetene was gered. 37En de hele
mensenmenigte uit het gebied van de Gerasenen verzocht hem hen te verlaten,
want angst en ontzetting hadden hen aangegrepen. Jezus stapte in de boot om
terug te gaan. 38De man bij wie de demonen waren weggegaan, vroeg hem met
aandrang bij hem te mogen blijven. Maar hij stuurde hem weg met de woorden:
39‘Ga terug naar huis en vertel alles wat God voor u heeft gedaan.’ Hij ging weg
en maakte overal in de stad bekend wat Jezus voor hem had gedaan.

We zingen: Lied 51B

Vertaling (Psalm 51: 12-14, NBV):
Schep, God een zuiver hart in mij,
vernieuw mijn geest, maak mij standvastig,
verban mij niet uit uw nabijheid,
neem uw heilige geest niet van mij weg,
red mij, geef mij de vreugde van vroeger,
de kracht van een sterke geest.

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Ik zit al een aardig poosje met het beeld van die man in mijn hoofd. Dat komt omdat de Ontmoetingsband terecht lang van te voren wil weten wat ik in de dienst ga doen waarin zij meewerken. Ze willen zich goed voorbereiden! Maar dat betekent dat je zo'n figuur niet zomaar kwijt raakt.
Ik zie hem aan de overkant van het meer van Galilea. Dat is over de grens, in een buitengebied. Dit is niet-Joods gebied, land van de heidenen, het gebied waarover in de Bijbel vaak negatief gesproken wordt. Blijkbaar komt Jezus dáár ook; over de grenzen die mensen trekken, om te laten zien wie God wil zijn.
Ik zie hem afgezonderd. Bezeten door kwade machten. Hij woont niet in een gewoon huis, maar in een grot. Op een begraafplaats met rotsgraven. Een dode omgeving. Los van het leven.
Hij is naakt. En schreeuwt. Je krimpt in elkaar. Je voelt de kwade kracht die in hem zit. Je voelt hoe hij vast zit, geboeid in zichzelf. Gevangen. Je merkt hoe foute stemmen van hem bezit hebben genomen. En een geweldige kracht laten zien.

En dan neem ik u mee naar een andere ervaring die ik twee weken geleden opdeed. Ik had het nog niet in het echt gezien. Maar het kwam op Facebook voorbij. De pagina *IJsselstein 2.0* met allerlei informatie over bijzondere gebeurtenissen in onze stad komt langs in mijn tijdlijn. Een foto van één of ander raar ding vlak bij de Kasteeltoren. En ze vragen: *"Iemand enig idee wat er in het Kasteelpark is neergezet?"*

Er komt een zee aan reacties voorbij. Totaal onbegrip: weg met dat ding, de schroothoop op. Liever een mooi speeltoestel voor de kinderen. Moet dat nou in het Kasteelpark? Maar is het wel een park te noemen? En wat zal het ding niet kosten! Wie betaalde het? De gemeente?! Nou laat ze het dan uitgeven aan betere dingen! En nog veel meer reacties…

Na verloop van tijd begin ik te begrijpen, dat het een kunstwerk is dat past bij de activiteiten van ons Museum IJsselstein rondom het nieuwe thema: *'Van vrijstad tot vrijheid in kunst en samenleving.'* Kunst schuurt dus. Maakt iets los in je. Roept begrip, verheldering, duiding op, maar ook onbegrip, zelfs weerstand. Ik merk dat het ding me intrigeert. Me boeit. En niet alleen omdat ds. Irene en ik op zoek zijn naar verbindingen met het museum om te zien of we dingen samen kunnen presenteren rond hun thema's en activiteiten. We spreken daarover o.a. met onbezoldigd directeur en voorzitter Bert Murk.
Ik vraag me bij dit ding af: Wat is de betekenis?
Kijk even mee, dan kunt u er een eigen indruk van krijgen. Misschien hebt u er zelf al in het echt naar gekeken. Dat helpt.

En in eens dacht ik van de week: wat ik zie is die man uit het Bijbelverhaal, geboeid, gevangen in zichzelf. Je zou zeggen, daar woont hij. In een stalen kooi, een onwrikbare behuizing. En je ziet, voelt de krachten die hem vasthouden, hem beheersen. En wat hij doet om er uit te komen. Hij hunkert naar bevrijding, naar vrijheid. Hij verlangt er naar los te komen van zijn bezetenheid, van zijn kwade geesten. Hij doet er alles aan om bevrijd te leven. Wat een krachtmeting brengt dat te weeg!
De leugengeest, de boze geest komt in opstand tegen Gods Geest. Jezus is de Geest van God. En het is opvallend dat de vijand goed door heeft wie Jezus is en wat zijn gezag is. De geest die de man in zijn greep heeft is angstig, voelt de ondergang naderen. *28Toen hij Jezus zag, viel hij schreeuwend voor hem neer en riep luidkeels: 'Wat heb ik met jou te maken, Jezus, Zoon van de allerhoogste God? Ik smeek je, doe me geen pijn!'* De antigeest voelt zijn nederlaag aanstaande. Hij beseft dat Jezus komt om de man te redden uit de macht van het kwade. Om hem los te maken, te bevrijden voor een nieuw bestaan. Opgelucht!

Ik ga nog even met u terug naar dat ding in het Kasteelpark. Intussen heb ik er meer over gehoord en gelezen. En helpt het om ook vandaag de dag met het verhaal van deze naakte man uit de voeten te kunnen.
Ik zei al: het is onderdeel van expositie en manifestatie van het Museum IJsselstein. Met als thema: '*Van vrijstad tot vrijheid in kunst en samenleving*.'
En het kost ons stad niks: de maker heeft het in bruikleen gegeven. Maar het vraagt wel wat van ons. Dat je stilstaat en nadenkt. Dat je tot je door laat dringen wat zo'n kunstwerk oproept.
Een vrijplaats is historisch gezien een plek waar men vrij was van gerechtelijke vervolging. Ook in de huidige tijd is het begrip relevant. Het is een plaats waar iets mag dat elders niet mag. Een vrijplaats ontstaat bij de gratie van frictie. Het gaat om een minderheid die schuurt tegen het grote geheel. Het begrip 'plaats' is een belangrijk onderdeel van het begrip. Het is een werkelijke plek, een afgebakend gebied.
Een vrijplaats kan een plek van hoop, creativiteit, anarchie en nieuwe energie zijn. Museum IJsselstein heeft zowel in het museum als in de binnenstad ruimtes gecreëerd waar kunstenaars vanuit de energie van de vrijplaats kunnen werken: tegen de stroom in en speels.
In de Bijbel heb je vrijsteden waar je naar toe kunt vluchten om asiel te krijgen. Bijv. als je per ongeluk iemand had gedood.
In onze tijd was er van oktober 2018 tot eind januari 2019 een vrijplaats in de Bethelkerk te Den Haag. Doorn het gaande houden van een kerkdienst werd er kerkasiel verleend aan het Armeense gezin Tamrazyan, dat negen jaar in Nederland woont en met uitzetting werd bedreigd.
En nu is daar dat ding. Het heeft als naam 'Cage'. Dat wil zegen 'kooi' of misschien ook wel 'huis' of 'gevangenis'. Het is gemaakt in het Atelier Van Lieshout. Het heeft als thema vrijheid, gevangenschap, destructie, constructie. De ontwerper wil verwijzen naar systemen waarin de moderne mens functioneert. Het zet aan tot reflectie over de rol van de mens in de maatschappelijke, politieke en economische systemen die hij zelf ontwikkeld heeft. En waarvan hij zich ook wil bevrijden.
Van Lieshout zegt: Je ziet de strijd van het individu tegen een keurslijf, tegen structuur, verplichtingen, aan je gestelde eisen als je deel uitmaakt van een samenleving, werk, school, vereniging. Daar tegenover wil je vrij zijn als een vogel, als een kunstenaar. Ten opzichte van wat van je verwacht wordt en je moet doen.
In het atelier is de stalen kooi met extreme kracht door machines samen geduwd en weer uit elkaar getrokken. Daarna zijn de verbogen en beschadigds balken weer aan elkaar gelast. Zo werd Cage een verwrongen gevangenis waaruit het menselijk verlangen naar vrijheid spreekt.

De man uit het verhaal van Lucas zit in zo'n kooi. En Jezus benoemt wat hem beheerst en geboeid houdt. Hij is er slachtoffer van. Hij heeft geen menswaardig

bestaan. Hij kan zich er niet van losmaken, hij wordt gek en gaat eraan kapot. Jezus bevrijdt hem ervan. Hij komt los.
Gaat van dood naar opstanding en bevrijding. Hij is vrij!
Wij kunnen, terugkijkend en wetend van Pasen, in dit verhaal opnieuw een teken zien dat Jezus het kwaad, dat wat mensen belemmert om te leven, niet accepteert. Jezus ketent het kwaad niet, zoals de mensen doen, - om het te beteugelen. Hij gaat verder: hij bevrijdt de mensen van het kwaad. De man die door Jezus gered is, is weer volop mens geworden, lezen we. Hij is gekleed en bij zijn volle verstand. Hij zit aan de voeten van Jezus, het teken van leerlingschap. Hij heeft Jezus erkent als meester. Hij is vrij.
We mogen er op vertrouwen dat we niet in bezet gebied hoeven te leven. Maar dat bevrijding ons tegemoet komt.

Amen.

Meditatief moment: muziek

We zingen: Lied 1005:1, 2 en 3 (Nederlands)

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

DIENST VAN DE TAFEL VAN DE HEER

Update Tussenspel

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed

Dankgebed

Voorbeden:
Laat ons bidden tot God
die zijn volk bevrijdde
uit slavernij en ellende.

Van oorlog en onderdrukking,
gevoerd met wapens of woorden:
bevrijd ons, Heer!

Van ziekte en gebrek,
al of niet door mensen veroorzaakt:
bevrijd ons, Heer!

Van eenzaamheid en isolering,

door eigen schuld of onvrijwillig:
bevrijd ons, Heer!

Van rechteloosheid en vervolging,
van hogerhand of van onze gelijken:
bevrijd ons, Heer!

Van discriminatie en intolerantie,
door ons ondergaan of door ons veroorzaakt:
bevrijd ons, Heer!

Van onmacht en moedeloosheid,
als persoon of als gemeenschap:
bevrijd ons, Heer!

Van hoogmoed en overmoed
op geestelijk of lichamelijk vlak:
bevrijd ons, Heer!

Van angst en vrees,
al of niet gerechtvaardigd:
bevrijd ons, Heer!

Gij, die een God van liefde zijt,
bevrijd uw kinderen
uit al wat hun geluk in de weg staat.
En maak ons tot voorvechters van de vrijheid
van de kinderen Gods. Amen.

(Kees Pannekoek, *Heel die wereld*, p. 23)

Namen uit *Tussenspel*

Stil gebed

GEEN ONZE VADER!

Nodiging

Delen van de bloemengroeten

Inzameling van de gaven:
Eerste collecte (zwarte zak):

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk**.**
We zingen Lied 697. De band zingt de coupletten. We zingen het refrein met elkaar.

Zingen van een geloofsbelijdenis (staande): Lied 915

Beurtspraak:
v.: De HEER zal met u zijn!
a.: *De Heer zal u bewaren!*
v.: Verheft uw harten!
a.: *We hebben ze tot de Heer geheven.*
v.: Zegenen wij de HEER, onze God!
a.: *Goed is het en passend!*

We zingen: Lied 388:1

Tafelgebed (De grote lofzegging): *(Dienstboek 1, p. 208v.; nr. 1):*

U komt onze dank toe,
Heer onze God,
overal en altijd,
door Jezus, onze Heer.
Want Gij hebt ons geschapen
tot een leven van liefde en lofzang,
en toen wij U loslieten,
hebt Gij ons vastgehouden
en ons teruggeroepen
van een doodlopende weg.
Gij hebt ons bevrijd
uit de macht van donker en dood
en ons uitzicht gegeven
op een toekomst van licht:
vrijheid, vrede, vreugde,
voor al uw geliefde mensen.
Daarom, Heer onze God,
scharen wij ons
bij allen die u belijden
als de God van hun leven
en zingen wij U
ons lied van vreugde:

We zingen: Lied 388:4

Tafelgebed vervolg

Gezegend zijt Gij, God onze Vader,
en gezegend is Jezus die komt in uw Naam.
Want Hij is tot het uiterste gegaan
om ons voor U te behouden,
Hij heeft voor ons uit
de doortocht gemaakt
door de engte van de dood
naar de ruimte van het leven.
Zo is Hij onze herder,
de hoeder van zijn volk.

We zingen: Lied 388:5

Tafelgebed vervolg:

Laat uw Geest zijn woorden vervullen,
nu wij doen wat Hij ons opdroeg:

Hij heeft in de nacht van de overlevering
het brood genomen,
daar de dankzegging over uitgesproken,
het gebroken en aan zijn discipelen gegeven,
en gezegd:
Neemt en eet,
dit is mijn lichaam dat voor u gegeven wordt,
doet dit tot mijn gedachtenis.

Zo heeft Hij ook de beker genomen,
daar de dankzegging over uitgesproken,
hem rondgegeven
en gezegd:
Drinkt allen daaruit,
deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed
dat voor u en voor velen vergoten wordt
tot vergeving van zonden.
Doet dit, zo dikwijls gij die drinkt,
tot mijn gedachtenis.
Zijn dood gedenken wij,
zijn opstanding belijden wij,
zijn toekomst verwachten wij.

Maranatha.

We zingen het Onze Vader: Lied 371

We wensen elkaar de vrede van Christus toe

Uitdelingswoorden

Het brood,
dat wij breken en
aan elkaar geven,
vertelt ons,
dat Jezus zó voor ons gebroken is en
zich aan ons gegeven heeft
voor vergeving van zonde.

Neem en eet!

De beker met wijn -
daarmee belijden we
onze vreugde en dankbaarheid,
omdat Jezus zijn bloed vergoten heeft
tot vergeving van onze zonde.

Neem en drink!

Gemeenschap van brood en beker (In de tinnen beker zit druivensap).
Tijdens de gemeenschap luisteren we naar muziek

Dankgebed

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche halen

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 675

Uitzending

Ga dan op weg en laat hoop en verwachting je leiden,
ook al zijn pijn en verdriet door geen mens te vermijden.
Wees niet bevreesd,

ga en vertrouw op de geest
die je van angst zal bevrijden.

Ga dan op weg en ontmoet op de reis medemensen.
Geef aan een ieder al wat jij jezelf toe zou wensen.
Dan, onder het gaan,
zul je de ander zien staan
en overschrijd je je grenzen.

Ga dan op weg en schud af al je twijfels en zorgen.
Ga en ontdek, wat vandaag nog voor jou is verborgen
Houd op het licht
altijd je ogen gericht.
Dat zal je kracht zijn voor morgen.

(Jacqueline Roelofs-van der Linden)

Zegen
En met je zal zijn Vader, Zoon en Geest!

We zingen: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Muziek

Inzameling van de gaven bij de uitgang voor nieuwe geluidsapparatuur voor de ontmoetingsband en de jeugdband. Er wordt nu gebruik gemaakt van geleende apparatuur.